

תרשים התמצאות

מראה כללי

סקר טבע עירוני – תל אביב-יפו

אתר 15
נחל ירקון מערב

מכלול: נחל, לח

תאריך סקירה: 22.7.12, 15.7.12

גודל מקורב של השטח: 135 דונם

שם הסוקר: ניר מעוז, בועז שחם, ערן בנקר

נ.צ.מ (ישראל חדשה): 179135/667280

רחוב/גבול: ממערב: שפך הירקון לים ממזרח: גשר בר יהודה

רובע: עבר הירקון מערב, צפון ישן

תאור כללי: מוצא הנחל לים מהווה אתר פעילות לעופות מים אתר הטלה לדגים. במקטע זה מתעקל הנחל ובחלקו המערבי נחשפות גדות חוליות. לאורך המקטע אתרי שהייה של קורמוראן גדול. שולי המעגנה במרכז החתירה מהווים אתר לצמחי גדות בשל רסס מים מלוח.

מאפייני השטח

אקולוגיה

נחל איתן, גדת נחל, אזור רסס, שפך, מגוון. צומח גדות, צמחיית מלחה, פארק	בתי גידול תצורות צומח יחידות צומח
אשל היאור – אשל מרובע - קנה מצוי מלוח רגלני – מלוח קיפח	כיסוי צומח (%)
בגדת הנחל 50% - 80% באזורים נטועים ומגוננים 50% - 70% מינים נדירים ואדומים: ספליה טבורית, פשטה שרועה (?), לוביה מיצרית.	בעלי חיים
באזור השפך: מגוון עופות מים ואתרי הטלה של דגים.	חי ייחודי
הנחל וגדותיו משמשים אזור פעילות לצב הרך.	אתרים חשובים
אזור השפך, גדות חוליות מתונות, סבך צומח, מעגנה מרכז חתירה. גבוהה ביותר. חלק מהציר הירוק המטרופוליני העובר לאורך הנחל למן הים ועד למקורות הירקון במזרח	חשיבות ברצף- חיבור לאתרים אחרים
צמחים: טבק השיח, קיקון מצוי, דטורה ופרקינסוניה שיכנית. ציפורים: דררה ומאינה. זוחלים: צבגון אדום.	מינים פולשים
בינונית. גדות הנחל משמשות כפארק אינטנסיבי הכולל מדשאות ומתקנים. הנחל עצמו סבל לאורך השנים ממפגעים שונים ונמצא בתהליך השתקמות	רמת השתמרות השטח

פיזי

חול, חמרה.	קרקע
ציר נחל מתעקל, גדות נחל, שפך נחל/דלתא.	מורפולוגיה
בינונית - גבוהה	מורכבות טופוגרפית (מופעי נוף)
קטע נחל רחב החוצה מרחב אורבני רב	חזות כללית

ייעודי קרקע תא/5000

מקרא

- גבול העיר
- אתר

ייעודים תכנית מתאר

- אזור לתכנון בעתיד
- אזור מגורים בבניה מרקמית
- אזור מגורים בבניה מרקמית נמוכה
- אזור מגורים בבניה נמוכה
- אזור מגורים בבניה רבת קומות
- אזור מוסדות ציבור עירוניים ומטרופוליניים
- אזור מעורב
- אזור פעילות מיוחד
- אזור תעסוקה מטרופוליני
- אזור תעסוקה מקומי
- אזור תעסוקה עירוני
- בית עלמין
- דרך פרברית מהירה
- ים בתחום שיפוט עירוני
- מעגנת נפש ספורט ודיג
- שטח פתוח מטרופוליני
- שטח פתוח מטרופוליני חופי
- שטח פתוח עירוני

שימושים הכולל: פארק, מתקני ספורט ושיט, תעשייה, אתרי בילוי ומסחר. אזור המוצא לים יוצר מפגש מעניין של שתי תצורות הנוף.

תשתיות קולטות קהל

סביבה

מפגעים והפרות שטח מטופל ומוסדר. מזהמים במי הנחל, פסולת בגדות הנחל, עבודות עפר, בינוי.

רמת הפרה בשטח (מפגעים) נמוכה - בינונית

נגישות מוסדרת מהרחובות הסמוכים, מערכת שבילים לאורך הפארק בגדות הערוץ.

ארכיאולוגיה בשולי אתרים מוכרזים: 912 תל אביב אל שונה - שרידי מגדל וכבש מתקופת הברזל בקרבת המגדלור, יסודות וחרסים מן התקופה הרומית- הביזאנטית על פני הקרקע דרומה ומזרחה. 910 גבעת בית המטבחיים - גבעה מלאכותית קטנה ובה שרידים מן התקופות האפיפיאוליתית, הכלקוליתית, הברונזה הקדומה והברונזה התיכונה. קברים מן התקופה הניאוליתית. 25935 גבעת בית המטבחיים - גבעה מלאכותית ובה שרידים מן התקופות הכלקוליתית, הברונזה הקדומה, הברונזה התיכונה, הברזל, הפרסית וההלניסטית. פארק, תשתיות, טיילת, שייט.

שימושים

ייעודי קרקע עיקריים
תכנית מתאר ארצית:
 תמ"א 35 - מרקם שמור משולב, רגישות נופית סביבתית גבוהה.
 תמ"א 22 - נטיעות בגדות נחל
 תמ"א 4/13 - עורף החוף, ציר מטרופוליני.
תכנית מתאר מחוזית:
 שטח פארקים מטרופוליניים.
תכנית מתאר עירונית:
 שטח פתוח מטרופוליני

מסקנות והמלצות

חשיבות האתר:

- שפך הנחל לים מהווה בית גידול ייחודי לעופות מים ודגים
- לאורך המקטע אתרי עצירה לקורמורן גדול
- פעילות צבים רכים ומוצא אל הים
- שמירה וטיפוח של ערכי טבע קיימים:
- מניעת ריסוס וכיסוח.
- טיפול והסרה של צמחייה פולשנית.
- שימור צמחי גדות במרכז החתירה.

שיקום ושיחזור בתי גידול מערכות אקולוגיות:

- הגדלת השונות של בתי הגידול
- יצירת מפרצונים בגדת הנחל
- שינוי חתך הנחל ליצירת שיפועים מתונים
- שתילת מינים בסכנת הכחדה ושימוש במינים מקומיים בגינון
- בדגש על מינים עמידים למליחות.
- שיקום בתי גידול באזור השפך - יצירת אתרים לרביית דגים (מצע אבני)

- יצירת מחסות טבעיים לבעלי חיים
- פיזור קופסאות קינון לציפורי שיר
-

נתוני הסקר

צומח

סמר (ערבי)

ספלילה טבורית

שם המין	סטטוס
קנה מצוי	
לכיד הנחלים	
מלוח רגלני	
אשל היאור	
עולש מצוי	
לחך אזמלני	
כף זאב אירופית	
ספלילה טבורית	אדום
קיקיון מצוי	פולש
דבשה חרוצה	
אפזרית אדומה	
מרקולית מצויה	
מלוח דיוויס	
פשטה שרועה ?	אדום
סמר ערבי	
חומעה יפה	
דרכנית מקופחת	
פרקינסוניה שיכנית	פולש
חנק מחודד	
טבק השיח	פולש
צלף קוצני	
הגה מצויה	
חרדל השדה	
גדילן מצוי	
טיון דביק	
לוביה מיצרית	נדיר
קורטום דק	
אזנב מצוי	
חוח עקוד	
דו פרק חופי	
לשישית הצבעים	
ירבוז מופשל	
דטורה זקופת פרי	פולש
קייצת	
נר הלילה החופי	
שיבול שועל נפוצה	
עוקץ עקרב אירופי	
חומעה מסולסלת	
לפתית מצויה	

שחליל מכופל	נדיר
אקליפטטה לבנה	
חבלבל החוף	אנדמי
מלוח קיפח	
מלחית אשלגנית	

בעלי חיים

עופות

מין	דירוג הספר האדום
אנפת לילה	LC
לבנית קטנה	LC
ברכיה	NT
סיקסק	LC
יונת בית	מין מבוית
תור צווארון	LC
צוצלת	מין פולש
סיס חומות	LC
דוכיפת	NT
שלדג גמדי	LC
שלדג לבן-חזה	NT
פרפור עקוד	LC
דררה מצויה	מין פולש
סנונית רפתות	LC
בולבול צהוב-שת	LC
ירגזי מצוי	LC
צופית בוהקת	LC
עורב אפור	LC
מאינה מצויה	מין פולש
דרור הבית	LC
ירקון	LC
שחף האגמים	

יונקים

שם המין	דירוג הספר האדום
קיפוד מצוי	LC
עטלף פירות	LC
עכבר מצוי	LC
חולד	LC
נמיה	LC
נוטרייה	LC
עטלפון לבן שוליים	NT
תן	LC
חולדה מצויה	LC

שחף האגמים

שפך הנחל

זוחלים

מין	דירוג ספר אדום	סיכוי לנוכחות המין
צב יבשה מצוי	VU - עתידו בסכנה	נמוך
צבגון אדום-אוזן	[מין פולש]	גבוה
צב ביצות	LC - לא בסיכון	גבוה
זיקית ים-תיכונית	LC - לא בסיכון	גבוה
חרדון מצוי צפוני	LC - לא בסיכון	נמצא
שנונית שפלה	CR - בסכנת הכחדה חמורה	נמוך
שממית בתים	LC - לא בסיכון	גבוה
מניפנית מצויה	LC - לא בסיכון	גבוה
שממית עצים	LC - לא בסיכון	נמוך
ישימונית מצויה	LC - לא בסיכון	בינוני
חומט גמד	LC - לא בסיכון	גבוה
חומט פסים	LC - לא בסיכון	גבוה
נחושית עינונית	LC - לא בסיכון	גבוה
נחושית חולות	NT - בסיכון נמוך	בינוני
חומט מנומר	LC - לא בסיכון	נמוך
נחשיל מצוי	LC - לא בסיכון	גבוה
חנק	LC - לא בסיכון	גבוה
שלון טלוא ראש	LC - לא בסיכון	בינוני
שחור ראש	LC - לא בסיכון	בינוני
זעמן זיתני	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן שחור	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן מטבעות	LC - לא בסיכון	גבוה
נחש מים	NT - בסיכון נמוך	גבוה
עין חתול חברבר	LC - לא בסיכון	גבוה
ארבע-קו מובהק	LC - לא בסיכון	גבוה
תלום-קשקשים מצוי	LC - לא בסיכון	גבוה
מחרוזן "האוכפים"	VU - עתידו בסכנה	נמוך
צפע מצוי	LC - לא בסיכון	גבוה

מידע נוסף

שם המין	דירוג הספר האדום	מקור
יונקים		
חתול בר?	VU	-
חתול ביצות	VU	2, 1, 11
שועל מצוי	LC	2, 1, 11
חדף (זעיר, מצוי)	NT	2, 1, 11
דרבן	LC	2, 1, 11
נברן שדות	LC	2, 1, 11
זוחלים		
צב רך	VU	2, 1, 11
ציפורים		
בז עצים	NT	1
ינשוף עצים	LC	1
דגים		
אמנון מצוי	LC	11,12,2
קיפון בורי	LC	11,12,2

11,12,2	שפמנון
11,12,2	צלופח אירופי LC
11,12,2	קרפיון גר
11,12,2	גמבוזיה גר
11,12,2	לבנון הירקון CR במעלה
11,12,2	אמנון היאור נכחד
11,12,2	אמנון הגליל DD במעלה
11,12,2	נאוית כחולה DD במעלה

מיני ציפורים שנצפו במרחב הפארק והנחל¹³

מין	דירוג הספר האדום	מין	דירוג הספר האדום	מין	דירוג הספר האדום
Myna Hill	פולש	חטפית טורקית		LC	עורבני שחור-כיפה
Red-billed Blue Magpie	פולש	חטפית לבנת-עורף			עייט גמדי
אגמית מצויה	NT	חטפית שחורת-עורף			עייט חורש
אדום-החזה		חכלילית סלעים	LC		עייט ערבות
אוזן אפור	מבוית	חכלילית עצים		RE	עייט צפרדעים
אורג מצועף דרומי	פולש	חמרייה חלודת-זנב	NT	VU	עייט שמש
איית צרעים		חנקן אדום-גב	NT		עלווית אפורה
אנפה אפורה	RE	חנקן אדום-ראש	NT		עלווית חורף
אנפה ארגמנית	NT	חנקן נובי	NT		עלווית ירוקה
אנפית בקר	LC	חנקן שחור-מצח		LC	עלווית לבנת-בטן
אנפית גמדית	NT	חסידה לבנה	NT		עלווית צהובה-גבות
אנפית מנגרובים		חרטומית ביצות		NT	עפרוני מצויץ
אנפית סוף	NT	חרטומן יערות			עפרונן קצר-אצבעות
אנפת לילה	LC	טבלן גמדי	NT	NT	עקב חורף
בולבול צהוב-שת	LC	טסית בתים	LC	NT	עקב עיטי
בז חופים		יאורית מצרית	פולש		פיפיון אדום-גרון
בז מצוי	LC	יונת בית	מבוית		פיפיון זיתי
בז נודד	RE	ינשוף עצים	LC		פיפיון מים
בז עצים	NT	ירגזי מצוי	LC		פיפיון עצים
בז ערב		ירקון	LC	EN	פיפיון צהוב
בזבוז אירופי	DD	כוכית גדות	LC		פיפיון שדות
ביצנית ירוקת-רגל		כחול-חזה			פצחן
ביצנית לבנת-בטן		כרוון מצוי	NT		פרוש הרים
ביצנית לבנת-כנף		לבנית קטנה			פרוש מצוי
ביצנית מנומרת		לוחם		LC	פרפור עקוד

	LC	פשוט	פולש	מאינה מצויה		ביצנית עדינה
	LC	צופית בוהקת		מגלן חום		ביצנית שחורת-כנף
	פולש	צוצלת		מלכילון אורנים	מבוית	ברווז מוסקובי (ברבר)
	LC	צטיה		מלכישליו חלודי	NT	ברכיה
	פולש	ציפור האהבה		מרומית לבנת-כנף	NT	גבתון אדום-מקור
	LC	קאק		מרומית לבנת-לחי	LC	גבתון גנים
	פולש	קוניור שחור-ראש		מרית צפופית	LC	גבתון עפרוני
	NT	קוקייה אירופית		נחליאלי זנבתן		דוחל חום-גרון
	LC	קוקייה מצויצת	NT	נחליאלי לבן		דוחל שחור-גרון
		קורמורן גדול		נחליאלי לימוני	NT	דוכיפת
	LC	קיווית מצויצת	CR	נחליאלי צהוב	RE	דיה שחורה
		קיכלי אפור		נץ גדול	LC	דרור הבית
		קיכלי רונן	LC	נץ מצוי	LC	דרור ספרדי
	CR	קנית אירופית		נץ קצר-אצבעות	פולש	דררה אדומת-חזה
	NT	קנית אפריקנית	LC	נקר סורי	פולש	דררה אפורת-לחי
		קנית פסים		סבכי אפור	פולש	דררה מצויה
	LC	קנית קטנה	DD	סבכי חורש	NT	זהבן מחלל
	VU	רחם מדברי	LC	סבכי טוחנים	DD	זמיר הירדן
		רלית המים		סבכי ניצי		זמיר מנומר
		שחף אגמים	LC	סבכי קוצים	RE	זרון סוף
		שחף ארמני	LC	סבכי שחור-גרון	LC	זרון פס
	CR	שחף צהוב-רגל	DD	סבכי שחור-כיפה	NT	זרון שדות
		שחף צר-מקור	LC	סבכי שחור-ראש	LC	זרון תכול
	NT	שחפית-ים		סבראש	פולש	זרזיר בוהק
	LC	שחרור	LC	סופית	פולש	זרזיר בורמזי
		שיחנית צהובת-בטן	VU	סיס הגליל	פולש	זרזיר הדור
	LC	שיחנית קטנה	LC	סיס הרים		זרזיר מצוי
		שלדג גמדי	LC	סיס חומות	פולש	זרזיר שחור-קולר
	NT	שלדג לבן-חזה	LC	סיקסק		זרעית השדה
	NT	שליו נודד	NT	סלעית אירופית	NT	חוגלת סלעים
		שלך	LC	סלעית ערבות	LC	חויאי הנחשים
	LC	שעיר מצוי	LC	סלעית קיץ	NT	חוחית
		שקנאי מצוי	LC	סנונית מערות		חופית אלפינית
	VU	שרקר מצוי	LC	סנונית רפתות		חופית קטנה
	פולש	שרשיר בהמי		סתרי מצוי		חופמי צווארון

		שרשיר מצוי	עגור אפור	חורפי
פולש	תוכן	LC	עורב אפור	LC
NT	תור מצוי	LC	עורב מזרע	חטפית גמדית
LC	תור צווארון		תחמס אירופי	NT
			תמירון	תפוחית מצויה

תרשים בתי גידול וערכי טבע

